

Resumaziun da las directivas per promover l'integraziun da persunas estras en il Grischun

En la lescha federala davart las personas estras (LEst; CS 142.20) è l'integraziun francada explicitamain sco incumbensa communabla da la confederaziun, dal chantun e da las vischnancas. L'integraziun pretenda da questas instanzas, ch'ellas adempleschian lur incumbensas, resguardond ils basegns da l'integraziun e stgaffind cundiziuns favuraivlas per l'egualitad da las schanzas e per la participaziun da las personas estras a la vita publica. L'integraziun daventa uschia ina incumbensa principala dal stadi e da la societad che oblihescha ils trais plauns statals numnads da s'engaschar tematicamain e finanzialmain. Er sche l'integraziun vegn realisada al lieu, q.v.d. en las vischnancas, sto il chantun ademplir incumbensas strategicas e garantir la coordinaziun e la collavuraziun da tut ils acturs pertutgads da l'integraziun per che la politica d'integraziun chantunala haja success. I dovra perquai directivas per s'orientar e per definir las finamiras da la promoziun chantunala da l'integraziun cun accents e cun champs d'acziun che correspundan tant a la direcziun strategica da la confederaziun sco er a las particularitads ed als basegns chantunals e che sa drizzan a tut ils posts cumpetents en il chantun ch'èn confruntads – en il rom da lur incumbensas – cun dumondas da l'integraziun.

Per reconuscher quai ch'è vegnì fatg fin ussa en il chantun Grischun concernent l'integraziun, cunzunt en scola ed a la piazza da lavur, èn vegnidas elavuradas per incumbensa da la regenza grischuna las directivas per promover l'integraziun da personas estras en il Grischun. L'integraziun vegn descritta en quellas sco process dinamic social ed individual che vegn furmà tant da la persuna singula sco er da la communitad. Ultra da quai premetta l'integraziun la voluntad e l'atgna responsabladad da las personas estras sco er l'avertadad ed in clima da reconuschientscha e da stima da la populaziun indigena.

Sa basond sin las basas giuridicas e chantunalas vegnan formulads princips da la politica d'integraziun per promover e per rinforzar la convivenza. Plinavant vegnan skizzads ils champs d'acziun ch'èn necessaris per che la politica d'integraziun da personas estras haja success en il sector da las structuradas regularas e da la promoziun specifica da l'integraziun. La finala vegn mussada lur impurtanza per la promoziun da l'integraziun. Cun agid dals otg champs d'acziun "lingua e comunicaziun", "infurmaziun", "promoziun tempriva, scola e furmaziun", "martgà da lavur", "convivenza", "temp liber", "sanadad" ed "autoritads statalas" vegnan mess accents tematics e deducidas da quels recumandaziuns d'agir per la direcziun futura da las mesiras per promover l'integraziun sin plaun chantunal e communal. Questas recumandaziuns èn la basa per sviluppar vinavant la politica d'integraziun chantunala, focussond ils suandants temas:

- promoziun da la chapientscha da las linguas e da la communicaziun tranter las culturas sin tut ils plauns;
- intermediaziun clera d'informaziuns che s'orienteschan als basegns e che cuntanschan tant las personas immigradas sco er las personas indigenas;
- ina politica da furmaziun che stgaffescha las premissas meglras pussaivlas per avair success en scola e per entrar en il mund professiunal;
- in'economia che surpiglia sia responsablada sociala en il sector da l'integraziun e che creescha perspectivas professiunalas per sias collavuraturas e per ses collavuratur esters;
- posts d'administraziun ch'èn conscients da l'interculturalitad e sensibilisads per s'occupar da la diversitad sco er accessibels a tuttas ed a tuts cun lur prestaziuns che correspundan a differents basegns.

Las directivas per promover l'integraziun da personas estras en il Grischun na cuntengan betg mesiras concretas u in plan d'acziun, mabain mussan en furma da recumandaziuns, nua ch'il stadi sto stgaffir premissas u meglierar cundiziuns generalas per promover l'integraziun cun success. Igl è per exempel impurtant da meglierar las informaziuns per personas estras immigradas da nov, da francar ina purschida pli vasta da curs da linguas en las regiuns ed er da concepir quella per personas che n'èn betg disadas d'emprender. Ultra da quai sto vegnir promovì l'engaschament d'interpretas e d'interprets interculturalis en scola sco er en il sector social ed en il sector da sanadad, sto vegnir rinforzada la collavuraziun cun ils geniturs da lingua estra en scola sco er tar la midada en il mund professiunal e ston vegnir stgaffidas perspectivas en la professiun cun agid da mesiras simplas che porschan qualificaziuns professiunalas.

La realisaziun concreta da las directivas per promover l'integraziun da personas estras en il Grischun è chausa dals posts chantunals e communalis cumpetents per la tematica. Quai cun resguardar las cumpetenzas tranter il chantun e las vischnancas ch'èn creschidas en moda federalistica. Ils posts chantunals e communalis cumpetents ston – en cas da basegn – metter a disposiziun ils meds finansials necessaris. Las directivas èn vegnidas deliberadas da la regenza grischuna ed èn decisivas per las activitads correspondentas futuras dal chantun e da las vischnancas.